

Ferskvann som ressurs

Statens Landbruksbank fortjener honnør. Den har nemlig bidratt sterkt til utarbeidelsen av en strategisk plan for å øke utnyttelsen av Norges enorme ferskvannsressurser til oppdrett av fisk. Potensialet for dette er utvilsomt stort, men planen skisserer også med all mulig tydelighet hvilke flaskehalsen utviklingen av en slik distriktsnæring står overfor. Noen av disse flaskehalsene går på teknologiske løsninger for å sikre en bærekraftig virksomhet innenfor akseptable risiki for uheldige miljøeffekter som eutrofiering, smittespredning og rømming av fisk. Andre flaskehalsen er knyttet til eksisterende lovverk - ikke minst på praktiseringen av dette.

Som kjent står man i Norge overfor betydelige utfordringer de neste 20-30 år når oljeinntektene etter hvert forsvinner, og man snakker om et verdiskapningsbehov på nær 300 milliarder kroner for at vi skal kunne opprettholde vår høye levestandard. Økt satsning på havbruk og fornuftig bruk og foredling av gassressursene kan gi betydelige bidrag i denne sammenhengen, men dette er ikke nok. Det må også skapes ny virksomhet i andre områder som kan bidra til å dekke verdiskapningsgapet. Her kreves nytenkning.

Skogen, fossekraften og oljen er blant Norges fremste naturgutte fortrinn og er sentrale elementer i tidligere verdiskapningsløft. Landbruksbankens strategiplan peker på at Norges enorme ferskvannsressurser kan brukes til noe mer enn tilfellet er i dag. De tilgjengelige, fornybare ferskvannsmengdene i Norge er stipulert til 112 000 m³ pr person og år. Med dette ligger Norge på topp i Europa. Til sammenligning er tallene for Øst-Europa 20 000, Vest-Europa 4 400 og for Sentral-Europa 3000 m³ pr person og år. Det er derfor et tankekors at eksempelvis Frankrike kan utnytte sine etter måten begrensede ferskvannsressurser til en årlig produksjon av 50 000 tonn ferskvannsfisk, mens Norge bare produserer 200 tonn. Hva er bakgrunnen for at Norge på dette området for verdiskapning innehar en klar jumboplass i Europa, langt etter våre nordiske naboer og til og med bak Albania?

Strategiplanen for oppdrett av ferskvannsfisk i småskala produksjonssystemer antyder at mye av årsaken til det åpenbare misforholdet mellom tilgangen til og utnyttelsen av ferskvannsressurser i Norge til fiskeoppdrettsforhold kan forklares ut fra forvaltningsmyndighetenes holdninger og deres praktisering av gjeldende lovverk.

På tross av at forvaltningen selv plikter å fremskaffe et tilstrekkelig godt forvaltningsgrunnlag ved eksempelvis å iverksette nødvendig FoU- og dokumentasjonsvirksomhet, oppleves visse forvaltningsorganer i dag slik at de bedriver en forvaltning som er lite faktabasert og dårlig oppdatert med hensyn til teknologiske nyvinninger. Er det virkelig slik at forvaltningsmyndighetene på dette området

ofte bevisst forsinket og trenerer saksbehandlingen, at man bedriver en litt fakta-basert forvaltning som gjerne styres av den enkelte saksbehandlers egne holdninger, og at man i utstrakt grad benytter føre-var prinsippet som et skalkeskjul for egen mangel på kompetanse.

Norsk Vannforening mener at tiden nå er inne for å vurdere hvorvidt økt utnyttelse av ferskvann kan utgjøre bidrag til verdiskapning og opprettholdelse av spredt bosetting i Norge. Dette må skje som et felles løft, dvs et nasjonalt satsningsprogram for næringsutvikling med utgangspunkt i norske ferskvannsressurser. Norges forskningsråd, berørte departementer og SND vil være naturlige finansieringskilder, med aktiv deltagelse fra såvel virkemiddelapparat, næringsaktører og forvaltning som sentrale fagmiljøer innen teknologi, vannbehandling, biologi, veterinærmedisin, foredling og markedsføring. Programmet bør baseres på bruk av moderne og bærekraftige teknologiske løsninger og inkludere dokumentasjonsprosjekter som viktige virkemidler for erfaringsinnhenting, informasjonsutveksling og oppdatering hva gjelder teknologiske og biologiske nyvinninger. Slik sett vil programmet også kunne bidra til en nyttig og nødvendig «ufarliggjøring» av ferskvannsbasert oppdrettsvirksomhet, og vil gi grunnlag for en vurdering av såvel vekstpotensial som forvaltningsgrunnlag.

Ingen er tjent med at en slik virksomhet foregår utenfor akseptable og kontrollerbare miljømessige og økonomiske rammer, ei heller at forvaltningsmyndighetene legger unødvendige og dårlig begrunnede hindringer i veien for utviklingen av ny næringsvirksomhet. Styrking av dialogen, informasjonen og kunnskapsgrunnlaget synes å være sentrale forutsetninger for å kunne lykkes i en satsning på denne form for distriktsrettet verdiskapning.

NORSK VANNFORENING